

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ ТА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

У статті розглядаються питання, що стосуються моделі формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в читанні майбутніх менеджерів. Виокремлено принципи побудови моделі формування читацької компетентності: циклічності, системності, професійної спрямованості та поетапності навчання. Обґрунтовано етапи формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в читанні. Визначено засоби формування іншомовної компетентності у читанні та способи контролю рівня її сформованості.

Ключові слова: авторська навчальна комп'ютерна програма-тренажер, англомовна професійно орієнтована читацька компетентність, етапи формування, контроль, майбутні менеджери, принципи.

Постановка проблеми. Процес формування іншомовної професійно орієнтованої комунікативної компетентності фахівців менеджерських спеціальностей нерозривно пов'язаний з постійно зростаючими вимогами до рівня її сформованості в умовах прискорення інтеграційних процесів у світовому економічному просторі. Відповідно актуалізуються й завдання ефективної підготовки майбутніх фахівців до професійно-комунікативної діяльності, які конкретизовано у Програмі з англійської мови для професійного спілкування (2005) [6; 7]. Це, в свою чергу, вимагає вдосконалення методики формування компетентності в читанні автентичних текстів з фаху майбутніми менеджерами для подальшої реалізації англомовного усного та писемного мовлення. Для покращення якості формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в читанні майбутніх менеджерів у нелінгвістичних вищих навчальних закладах (ВНЗ) необхідно удосконалити процес оволодіння вміннями читання. Представимо особливості розробленої нами моделі навчання читання текстів з фаху (ТФ) майбутніх працівників сфери міжнародної економіки з використанням авторської навчальної комп'ютерної програми-тренажера "Hot English" [10]. Слідом за О. Б. Тарнопольським та Н. П. Волковою, під моделлю навчання ми розуміємо "схематизоване подання усіх педагогічних заходів, що забезпечують ефективність і результативність цього процесу" [2, с. 10].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Створенню моделей навчання іноземних мов з використанням навчальних комп'ютерних програм (НКП) присвячені праці багатьох методистів. Відтак, розроблено моделі навчання читання (М. М. Волошинова, О. М. Метьюлкіна, Н. О. Микитенко, Н. К. Склярєнко, Л. П. Смелякова, С. К. Фоломкіна), обґрунтовано моделі навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних програм у ВНЗ (П. Г. Асоянц, О. Б. Бігич, Є. О. Власов, М. М. Волошинова, В. Д. Ігнатенко, Т. І. Коробейнікова, О. М. Метьюлкіна, О. О. Москалець, Я. В. Окопна, С. В. Радецька, Д. А. Руснак, О. С. Синєкоп, В. В. Стрілець, О. В. Ярошенко). Проте, незважаючи на наявність досліджень, присвячених моделюванню процесу формування вмінь читання, проблема розробки моделі формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в читанні майбутніх менеджерів ТФ з використанням НКП залишається невирішеною. Відсутність спеціальних досліджень з проблеми використання авторських НКП для навчання читання текстів з фаху студентами немовних спеціальностей у нелінгвістичних ВНЗ та відсутність завершеної моделі використання НКП для формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в читанні майбутніх менеджерів зумовили актуальність нашого дослідження.

Метою нашої наукової розвідки є обґрунтування моделі формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в читанні автентичних текстів майбутніми менеджерами.

Виклад основного матеріалу. Розроблена нами модель формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в читанні автентичних текстів майбутніми менеджерами ґрунтується на принципах циклічності, системності, професійної спрямованості та поетапності навчання [1; 2; 4; 5; 8; 9].

Під *принципом циклічності* ми розуміємо реалізацію навчальної мовленнєвої діяльності за певною тематикою та протягом визначеної кількості практичних аудиторних занять. *Принцип системності* відображається в розробленій підсистемі вправ, яка спрямована на оволодіння вміннями читання автентичних ТФ англійською мовою. Авторська навчальна комп'ютерна програма-тренажер "Hot English" є засобом реалізації цієї підсистеми [10, с. 4–6]. Цю модель розроблено для оволодіння вміннями

читання автентичних ТФ майбутніми менеджерами в дистанційному режимі роботи з веб-кейсом "Hot English". Для впровадження розробленої нами методики найбільш оптимальним ступенем навчання ми вважаємо другий рік навчання студентів – майбутніх менеджерів галузі знань 07 "Управління та адміністрування" освітнього ступеня "Бакалавр" за спеціальністю 073 "Менеджмент", оскільки, по-перше, згідно з "Типовою програмою", студенти 2-го курсу повинні володіти вміннями аналітичного читання [7], і, по-друге, саме на цьому ступені навчання рівень володіння іноземною мовою дозволяє вводити нескладні ТФ мовою оригіналу. Модель розрахована на 1 семестр II року навчання майбутніх менеджерів галузі знань 07 "Управління та адміністрування" освітнього ступеня "Бакалавр" за спеціальністю 073 "Менеджмент" в немовному ВНЗ та включає 2 навчальні модулі та 5 змістових модулів відповідно до навчальної програми майбутніх фахівців цієї спеціальності. В рамках кожного змістового модулю робота проходить в три етапи: 1 – дотекстовий (Pre-reading), 2 – текстовий (Reading) та 3 – післятекстовий (Post-reading) [3].

Розроблена нами модель навчання читання ТФ з використанням веб-кейсу реалізується у контексті кредитно-модульної системи навчання та модульно-рейтингової системи оцінювання. Відповідно до поступового ускладнення в межах кожної наступної нової тематики автентичних ТФ, збільшується і кількість завдань для роботи з текстом на етапах "Pre-Reading" та "Post-Reading".

За умов обмеженого обсягу нашої наукової розвідки надалі коротко зупинимося на останньому етапі Post-Reading. Цей етап спрямований на перевірку розуміння прочитаного, на використання вилученої інформації в усному і писемному мовленні. Змістом цього етапу є рецептивно-репродуктивні й рецептивно-продуктивні, репродуктивні та продуктивні вправи. Слідом за Н. Д. Гальською, ми пропонуємо три групи вправ на цьому етапі [3: 5]. Перша група вправ пов'язана з відтворенням матеріалу тексту з опорою на ключові слова й речення, скорочений чи спрощений варіант тексту. Студентам пропонується завдання на таке опрацювання тексту: розподіл тексту на смислові віхи, складання плану до тексту, пошук ключових фраз чи речень до кожного пункту плану. Друга група вправ спрямована на розвиток умінь репродуктивно-продуктивного характеру відтворювати й інтерпретувати зміст ТФ в контексті проблем, яких торкається автор; аргументовано, з опорою на матеріал тексту висловлювати свої думки й судження щодо цих проблем; оцінювати інформацію, яка міститься в ТФ, з точки зору її значущості для студента; повідомляти, про що майбутній менеджер дізнався тощо.

Невід'ємною частиною навчального процесу на кожному етапі та наприкінці навчання є контроль сформованості рівня певних умінь студентів. У розробленій моделі передбачається поточний контроль на кожному занятті, а також рубіжний контроль у складі модульної контрольної роботи, яка проводиться після закінчення вивчення модуля. На відміну від безком'ютерного навчання за допомогою веб-кейсу забезпечується повна конфіденційність щодо результатів виконання завдань. Крім того, важливим моментом є можливість саморегулювання швидкості роботи та інші ергономічні можливості до НКП.

Висновки. При роботі з "Hot English" у процесі формування англomовної професійно орієнтованої компетентності в читанні майбутніх менеджерів максимально реалізується принцип індивідуалізації навчання, оскільки студент може вибирати та адаптувати навчальні матеріали до своїх професійних потреб та інтересів, рівня володіння ІМ, розвитку певних навичок і вмінь.

Отже, розроблена нами модель ґрунтується на принципах циклічності, системності та поетапності навчання і реалізується у контексті кредитно-модульної системи навчання та модульно-рейтингової системи оцінювання.

Створені розробки й матеріали відкривають додаткові перспективи для підвищення рівня якості НКП з читання ТФ для студентів немовних спеціальностей, а також для вдосконалення призначених для них посібників і підручників, чому й будуть присвячені наші подальші наукові розвідки.

Використані джерела

1. Бігич О. Б. Кейсова і подкаст технології формування міжкультурної компетентності: колективна монографія / О. Б. Бігич, Д. А. Руснак, В. В. Стрілець, Т. І. Коробейнікова, О. В. Ярошенко, В. Д. Ігнатенко / заг. і наук. ред. О. Б. Бігич. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2017. – 160 с.
2. Волкова Н. П. Моделирование професійної діяльності у викладанні навчальних дисциплін у вищих [Текст]: монографія / Н. П. Волкова, О. Б. Тарнопольський; за заг. та наук. ред. О. Б. Тарнопольського; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. – Д. : [б.в.], 2013. – 226 с.
3. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам: пособие для учителя. – 3-е изд., перераб. и доп. / Н. Д. Гальскова. – М. : АРКТИ, 2004. – 192 с.
4. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: наук.-метод. посібник / Авт. укл. : О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004 – 192 с.
5. Микитенко Н. О. Теорія і технології формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничого профілю : автореф. дис. ... докт. пед. наук: спец. 13.00.04. – теорія і методика професійної освіти, 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови / Н. О. Микитенко. – Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2011. – 42 с.

6. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко, І. І. Зуєнок, В. О. Іванішева, Л. Й. Клименко, Т. І. Козимирська, С. І. Кострицька, Т. І. Скрипник, Н. Ю. Тодорова, А. О. Ходцева. – К. : Ленвіт, 2005 – 119 с.
7. Про затвердження Державної програми "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті та науці" // Постанова кабінету Міністрів України від 7 грудня 2005 р. № 1153 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1153-2005-%EF>
8. Теорія і практика формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності в говорінні у студентів нелінгвістичних спеціальностей / О. Б. Бігич, Л. В. Бондар, М. М. Волошинова, Л. О. Максименко, О. М. Огуй, І. О. Сімкова, Я. В. Окопна // Колективна монографія за заг. і наук. ред. Бігич О. Б. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2013. – 383 с.
9. Richards J. C. Approaches and Methods in Language Teaching / J. C. Richards, T. S. Rodgers. – 2nd ed. – CUP, 2005. – 279 p. – (Cambridge Language Teaching Library).
10. Valenthon I. The experimental research study results with the author's course "Hot English" for future managers / I. Valenthon // Proceedings of the International Scientific Conference "Topical problems of modern science" (June 16, 2017, Warsaw, Poland) Vol. 5; Multidisciplinary scientific edition Indexed by: Academia.edu RS Global S. z O.O., Warsaw, Poland, 2017. – 75 p.

Valenthon I. V.

ФОРМИРОВАНИЕ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ЧТЕНИИ И МОДЕЛЬ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ

В статье рассматриваются вопросы, касающиеся модели формирования англоязычной профессионально ориентированной компетентности в чтении будущих менеджеров. Выделены принципы построения модели формирования читательской компетентности, такие как: цикличности, системности, профессиональной направленности и поэтапности обучения. Обоснованы этапы и средства формирования англоязычной профессионально ориентированной компетентности в чтении и способы контроля уровня ее сформированности.

Ключевые слова: авторская учебная компьютерная программа-тренажер, англоязычная профессионально ориентированная читательская компетентность, этапы формирования, контроль, будущие менеджеры, принципы.

Valenthon I. V.

PROFESSIONALLY ORIENTED COMPETENCE FORMATION IN ENGLISH READING AND THE LEARNING MODEL FOR FUTURE MANAGERS

The article deals with some questions concerning the model of formation professionally oriented competence in the English reading for future managers and with the problem of development of strategic skills in ESP reading. There has been grounded the necessity of students' mastering the above-mentioned competence. The term 'professionally oriented competence in English reading for future managers' has been defined. This model falls into the following groups: planning, inferring, hypothesis testing, revising hypotheses. The author gives a full description of the modelling process. Reading skills are supposed to be developed with the help of relevant electronical exercises and tasks. It has been proved that pre-reading exercises aim at forming strategic skills of planning; reading exercises and tasks enable the usage of reading strategies of inferring and compression while post-reading tasks help to develop strategies of evaluating and correcting. The research results can be used for further studies of the problem. The principles of constructing the model in English reading competence are singled out. They are the principles of cyclicity, of systematicity, of professional orientation and stepwise learning. The stages of formation professionally oriented competence in English reading are substantiated. The means of forming foreign language competence in reading and the ways of controlling its level of formation are determined. The linguistic characteristics of English financial and economic texts and psychological mechanisms of their vocabulary learning have been determined too. The linguodidactic model of developing English lexical competence of future managers in the process of reading professionally oriented texts has been elaborated and the corresponding system of exercises has been modelled. The criteria, evaluative indicators and levels of developing English reading competence of future managers in the process of reading professionally oriented texts have been defined.

Key words: author's educational computer program-training, professionally oriented English reading competence, stages of formation, control, future managers, principles.

Стаття надійшла до редакції 30.07.2017.